

REDACȚIUNEA,
Administrarea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrarea în
Brașov și la următoarele
BIROURI DE AMUNTURĂ:
In Viena: la M. Dukes Nachf.,
Nux. Augenfeld & Emeric Lederer,
Heinrich Schalek, A. Oppelik.
In Budapest: la A. V. Goldberger,
Eckstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körút).
PRETUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garamond pe o coionă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicările mai dese după tarifa
și invocă. — **RECLAME** pe
pagina 8-a o seriată 20 bani

GAZETA TRANSILVANEI

ANUL LXVIII.

Nr. 33.

Brașov, Sâmbătă 12 (25) Februarie.

1905.

O răfuială.

I.

Nu de mult „Gazeta Transilvanei“ a fost aspru și în mod neurban atacată de cei ce fac adăi politică *soi disant* activistă la „Telegraful Român“ din Sibiu. Ca în totdeauna, când ne vedem astfel tamneseam înghioldiți, aci de bunii noștri confrății de la Sibiu, aci de cei de la Arad și Orăștie, se tratăză de cestiunile și afacerile noastre naționale. E vorba în casul de față de motivele, cari au determinat atitudinea noastră față de conferența electorală, ce a fost conchecată pe dîna de 10 Ianuarie a. c. la Sibiu.

Cunosc prea bine cei dela „Telegraful Român“, cel puțin cei mai bătrâni dintre ei, spiritul și direcțunea, de cari se couduse organul nostru de deci de ani relativ la afacerile noastre naționale. Tot așa, credem, trebuie să cunoască stăruințele și luptele noastre pentru încheierea și consolidarea partidului național român, înființat cu concursul nostru la 1881.

Să nu mergem însă prea departe, ci să ne restrințem numai la perioadă ultimilor doi precedente ani din viața partidului nostru, despre care period își vor putea da mai ușor sămă și bărbății mai tineri, cari se interesază de mersul afacerilor noastre naționale. Credem că cei dela diarul sibian vor recunoaște, că înainte cu 12 ani, după conferența generală dela 1892, „Gazeta Transilvaniei“ să vădut — în interesul partidului național român și a solidarității și disciplinei din sânumul său, — constrinsă a combate cu totă puterea convingerei sale curentul nenorocit, ce se ivise la acea conferență și care, pentru prima oară dela 1881,

a isbutit a face din atacarea seriösă și importantă a memorandului, ce trebuia să ne unescă pe toți, un mijloc de exploatare a lui, în favorul și în interesul unei cliche, cu numirea oficiosă de grup, care ţintează a ajunge la cârma partidului nostru și a face experimente hazardate — vorba „Tel. Rom.“ — pe spinarea lui; vor recunoaște mai departe, că din cauza acesta organul nostru a avut să întimpine an de-a-rendul totă urgia celor din acăstă clică, și a foilor dela noi și de peste graniță, de cari dispuneau.

Să comis și atunci față de „Gazetă“ infamia, ce o comite acum acel „fruntaș cu rol conducător în actuala funcționare a partidului național român“, care a scris articoli „Dupa conferență“, apărut în numerii din 28 și 30 Ian. a. c. ai „Tel. Rom.“, afirmându-se, că ne-am „aliat cu adversarii neamului nostru“, că „vrem să băgăm zizanie între Români“, că ne-am „cobotit dela înăltimea, unde am stat“, la rolul de „intrigantă politică“. Si ca și acuma, au năvălit și atunci buni noștri frați nu numai asupra „Gazetei“, ci și asupra persoanelor conducătorului, a colaboratorilor și aaderentilor ei. Mai mult, să pornit în contra noastră an de-a-rendul o campanie sistematică de discreditare înaintea publicului român și de exterminare.

Tote aceste am trebuit să le suferim noi cei de la „Gazetă“, fiind că ne-am întrepus cu deplină desinteresare și abnegare de sine pentru marile interese ale organizației noastre de partid, pentru sfintenia principiilor luptei noastre naționale, pentru curățenia sentimentelor și a faptelor, moralitatea și disciplina în sinul partidului nostru și, în fine, pentru sublima idee a legăturii fră-

tiei noastre, a solidarității naționale române, ce avea să fie stârca de granit, de care să se sfârime unelurile dușmane.

Si care au fost urmările?

Cei ce ni-au fost invinuit umblând se misce cerul și pământul contra noastră, au trebuit cu rușine să mărturisescă, că au dat din gropi în gropi și că au comis cea mai mare greșeală când au forțat ducerea de-a ruptul capului a memorandului la Viena, er opinionea publică română, cătă o avem, bărbății cu pricepere și pătrundere ni-au dat nouă, er nu lor dreptate.

Cea mai tristă și amara satisfacție din câte le-am putut avea a fost acăsta! Miseriile ce s-au născut de aici, mai ales în conducerea partidului nostru național, asemenea nu le pot fi necunoscute celor dela „Tel. Rom.“

Dér pătania nu corege niciodată moravurile ómenilor rêu nărvăti. Starea strimtorată, cea fost creată partidului nostru național în cei 12 ani din urmă, mai vîrtoas din vîna celor cari atâtă de mult au hazardat în contul lui, a ajuns și ea exploatață de această, cu cari dă mâna adă și „Telegraful Român“, cel ce înainte cu 12 ani luase o poziție ostilă hotărâtă contra partidului național român.

Diarul nostru a semnalat de cu vreme noul pericol și earășii și-a ridicat cuvântul spre a apăra interesele de viață amenințate ale partidului.

Si etă, că jocul se repetă. Se pornește o nouă campanie contra „Gazetei“, în fruntea căreia se pun adă cei dela făța sibiană.

Am dîs că primim lupta și că ne vom răfui cu cei ce ne atacă.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Ioan Artemie Anderco.

(Conferență despre un scriitor din Maramureș.)

De Dr. E. Dăianu.

Subiectul ce mi-am ales pentru conferență aceasta, este cu totul necunoscut, și va deștepta poate curiositatea multora din D-vostre. Întru adevăr puțini vor fi audit de numele lui Art. Anderco. Eu insu-mi îl cunosc abia de 4 ani și numai în nisice diare am făcut pomenire de el, publicând câteva pagini din scările lui.

Vă previn însă, că n'avem a face cu vr'un scriitor de forță extraordinară, ale cărui scrieri să facă vre-o sensație deosebită. De aceea nică nu mă voi încerca să fac analisă literară și să clasez vr'un talent necunoscut în modesta noastră literatură; ci mă voi restringe la rolul simplu al unui cronicar și voi căuta să vă fac cunoscut pe acest tânăr maramureșan, care, durere, nu mai este între cei vii, dăr care în ciuda vîrstei sale tinere. și-a întipărit individualitatea pe paginile catorva volume, cari din întemplierare mi-au picat în mână, și am luat cu ele angajamentul de recunoscut al fraților din patria veche a

a-l face cunoscut, în cât imi e cu puțință înaintea publicului românesc.

Artemie Anderco, cum am dîs, n'a fost vr'un talent deosebit, n'a fost un scriitor în înțelesul înalt al cuvântului; n'a lăsat după sine opere de vre-o valoare literară mai înaltă; cu toțe acestea el se prezintă ca o figură literară cu atât mai interesantă, că răsare din solul Maramureșului și ne prezintă în viață sa, în memoriile sale, multe momente culturale prețiose pentru starea de lucruri din acăstă parte a pământului locuit de Români, care este ca și separat de unitatea culturală a nemului nostru.

De aceea mi-am propus să scoț la înveli figura lui Anderco și scările lui, ca astfel să atrag atenția Românilor asupra Maramureșului, care merită să-l cunoascem cu toții și să-l atragem în sfera vieții noastre publice din care a eșit aproape de tot.

* * *

In vara anului 1900, după adunarea de la Simleu a fondului pentru teatru român, avu și prilegiul a face o călătorie prin Maramureș, urmând invitații afabile a d-lui vicar din Sighet. rev. Tit. Budu, care este așa dicând conducătorul firesc și

lui Dragoș Vodă. Imi reamintesc viu impresiile și experiențele acelei călătorii de 15 dîle, și oră cît ar fi de triste cele mai multe din aceste impresii și experiențe, totuși mi-le recomandă cu drag adeseori pentru frumusețea tării și bunătatea poporului băstinaș, care o locuesc.

Când trec în sborul trenului din Ungaria proprie în Maramureș, pare că și se deschide o lume nouă. Trenul sboară pe o vale largă alătura cu apa Tisei, dăr impotriva cursului ei. În mersul repede al trenului, călătorul trece adese peste rîuri repezi de munte, cari grăbesc spumegând în alvia Tisei. Aceste rîuri vin din nisice regiuni înalte, pe unde ore-când locuiau Români; numirile de munți și de vâi mai păstrează amintirea băstinașilor locuitorilor.

Astăzi însă nică o pomenire vie nu mai este de ei. Locul lor l'au ocupat Rutenii, Rutenii aceia nenorociți al căror traiu mai rîu de căt mórtea ni-lă făcut cunoscut regretatul Edmund Egan și ni-lă zugrăvit fidel și sguditor agerul stilist maghiar Bartha Miklos, în carte sa despre »Căzari«.

„GAZETA“ ieșe în fiecare zi
Abonamente pentru Austria-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe săptămână
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Dumineacă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe săptămână
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Dumineacă 8 fr. pe an.
Se prenunță la totă oficiile postale din țară și din afara și la d-nii colectori.
Abonamente pentru Brașov
Administrator, Piața mare,
Târgul Inuiului Nr. 30, etajul
I: Pe un an 20 cor., pe săptămână
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe săptămână 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. Un exemplar
10 bani. — Atât abona-
mentele cat și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Brașov, 11 (24) Februarie 1905.

Alegările pentru colegiul II de Senat român. Mercuri s-au făcut în România alegările pentru colegiul II de Senat. Opoziția și-a retrăit în ultimul moment în mai multe județe candidaturile. Au reușit aleșii 47 senatori guvernamental și 3 liberali, și anume în județele Neamț, Buzău și Bacău. În județul Ilfov a învins cu mare majoritate lista guvernamentală cu d-nii Dr. Severeanu, Gr. Tocilescu, N. Amira, major Obedeanu și T. D. Speranță. — Astăzi alege colegiul universitar 2 reprezentanți în Senat.

— D-l ministru de finanțe Tache Ionescu ales în colegiul I pentru cameră în 3 județe, va opta pentru mandatul din Dolj, d-l ministru de domenii Ioan Lahovari ales în 2 județe, va opta pentru mandatul din județul Vlașca.

»Reichsrat«-ul austriac a votat în ședință de eri, Joi, proiectul de recrui în a doua și a treia cincire. Au fost respinse toate propunerile, cari cereau, ca proiectul să nu se voteze de căt după-ce va fi trecut și prin dieta ungă. Pentru proiect au votat 122 deputați, contra 32. După votare, pangermanii au cântat în semn de ironie »Gotterhalte«.

Comunicat oficios rus în cestiuinea păcii. O notă oficioasă rusă publicată în „Politische Correspondenz“ spune, că și în Rusia există un puternic curent pentru pace, dăr este vorba de un forte frumos ideal, care nu se poate împăca cu supremele interese ale statului. Sferele oficiale nu pot cugeta la pace, cu atât mai mult, cu căt Japonia susține că este de datoria Rusiei de a face cea dintâi propunerea. Rusia are la fluviul Saho 450.000 ómeni, ceea-ce însemneză, că pentru moment nu se cugetă la pace.

Din ce înainteză trenul de la Hust spre Teceu, valea Tisei se deschide tot mai largă, și călătorul își poate păsi virile pe un câmp tot mai întins. Pare că văd și acum liveile acelea verdi, ce se întind de-a dreptă și de-a stânga liniei ferate, și pe covorul lor de verdeță ca unică variație strălucesc în soare turme mari și dese de găște albe, cari formeză caracteristica tăutului, și surprind că ceva nou pe călătorul ardelean... Găștele, cari au avut odată rolul istoric de a măntui de perire Capitolul roman, au aci pe pământul coloniilor romane, rolul trist de a fi prevestitorii peririi, încete și puțin gloriose a unei părți din acele regiuni, cari își legă numele și obîrșia de Capitolul Romei eterne.

Cuprins de astfel de reflexiuni sinistre se sosesc în capitala Marmăției, la Sighet. La gară, prima surprindere ce te așteptă, e, că toti birjarii sunt jidani. Jidani tipici, de cei cu caftan și perciuni; și de căi ai fi antisemit intransigent, ar trebui să pornești per pedes apostolorum în acest nou Ierusalim al Palestinei de lângă Tisa. Impresia aceasta se atenuază ce e drept, indată ce trecând prin capitala Marmăției ajungi în casa parochială românescă, care este reședința yicarului Marmureșului și

Crisa politică ungăra.

Atitudinea partidelor opoziționale față cun eventual cabinet de transiție.

Situatiunea politică ungăra continua să fie incurcată. Pare insă totuști că ea a ajuns într-un nou stadiu, care va face să înceze pe timp scurt încurcătura generală. Modalitatea s'ar fi aflat, deocamdată, în formarea unui cabinet de transiție, său de afaceri, care să-și trăiescă dilele către le-ar avea, din bunăvoie sprijinului, ce îl-iar oferă partidele din coalițiunea oposițională. Cap al acestui guvern ar fi fostul ministru de agricultură sub Szell, Ignatius Daranyi. În afară de el, ar mai ocupa loc în acest cabinet 3—4 disidenți și alți bărbați cu trecut politic neangajat.

Ideia unui astfel de cabinet era păcă să se zădănică cu desăvârșire în urma poziției ce au luat contra ei membrii mai intransigenți din partidul independent și noul partid-Banffy, care declarase, că nu va sprijini un astfel de cabinet.

Alătării sără insă au ținut conferențe töte partidele din opoziție.

Partidul nou (Banffy) a decis să sprijină un cabinet de transiție, insă numai în termen de timp fixat.

Partidul poporului a hotărât să-l sprijină, fiind că principiu acestui partid este de a nu face imposibilă basa de la 67.

Partidul independent-kossuthist, după o discuție lungă și agitată, a decis să nu aducă hotărâre, ci incredintăză lui Francisc Kossuth sorră și atitudinea partidului. Partidul va vota unui guvern de transiție indemnitatea, insă nu-i va vota proiectele de recrută, dăr nici nu va împedeca votarea lor.

Atitudinea partidului liberal.

Contele Iuliu Andrássy a făcut alătării o vizită presidentialui comitetului executiv al partidului liberal, Emeric Hodossy, rugându-l de sprijinul partidului pentru un guvern de transiție.

In cestiunea aceasta comitetul executiv a ținut Mercuri săra conferență, care a adus o hotărâre caracteristică. Conform hotărârii partidului nu admite *junctum* între reforma electorală și proiectele de indemnitate și recrută, dăr nu va pune pedești în calea formării unui cabinet de transiție.

Raportul lui Kossuth.

Cum am arătat partidul independent a ținut conferență, spre a se sfătu în cestiunea formării unui ministeriu de afaceri.

Cu aceasta ocazie președintele partidului, Kossuth, a făcut un *raport* asupra mersului tratărilor pentru formarea cabinetului.

Soluția cea mai firescă ar fi fost constituirea unui cabinet de coaliție,

pentru care s'ar fi obținut aprobarea principala a Regelui. Este adeverat că Kossuth, cu un asemenea cabinet de coaliție nu ar fi fost posibilă realizarea întregului program de partid, insă o parte a acestui program s'a fi putut totuști realiza. După totă probabilitate, după audiența ce a avut-o la rege Kossuth, au intervenit diverse influențe, cari au slăbit rezultatul audienței sale.

Ministerul de coaliție ar fi avut problema de a realiza independența economică a Ungariei, de a regula numărul cestui sociale și administrative; mai departe de a executa reforma electorală și alte multe reforme interne. Pe deasupra, principală au format o cestiunea militară, în privința cărora corona stă pe o basă intransigentă și în privința cărora nu s'a putut obține nici o concesiune. Kossuth a întrebăt pe regele, decă trebuie să ne acceptăm la urcarea contingentului de recrută și la nouă jertă militară. N'a primit răspuns lămurit, insă regele totuști a declarat, că pentru timp mai îndelungat nu se vor cere asemenea jertfe.

Situatiunea este aşadar cu totalul nelămurită. Se nasce acum întrebarea, ce poziție va lua partidul independent față cu un cabinet, care ar scăpa din programul său de rezolvarea cestuiilor militare.

De ore ce constituirea unui cabinet de coaliție întâmpină atâtă greutăță, contele Iuliu Andrássy a sulevat cestiunea unui *ministeriu de transiție* prin care cabinetul Tisza s'ar fi putut imediat înălțatura. Unui asemenea ministeriu ar trebui să-i se acorde provizorul budgetar și legea recrutărilor. Décă partidul independent ar combate amândouă aceste propunerile, atunci s'ar găsi o majoritate din partidul liberal, din cel popor și din disidenți, care ar acorda aceste proiecte. Kossuth insă este de părere, că prin numirea unui cabinet de transiție din grupa disidenților ar rezulta avantajii pentru partidul independent. Se poate că prin această regele ar fi dispus să facă ore-cară concesiuni. Față cu un asemenea cabinet aşadar cestiunile militare vor fi luate de la ordinea dilei și acestui cabinet ar trebui să i-se voteze o indemnitate de mai multe luni și legea recrutărilor.

Răsboiul russo-japonez.

Svonuri de pace desmintite.

Agenția »Reuter« din Londra a publicat dilele acestea o telegramă din Petersburg în care se dicea, că idea încheierii pacei a prins rădăcini și în cercurile oficiale rusești și că însuși Tarul ar aproba-o. Telegrama însăși și condițiile pe baza că-

rora s'ar deschide negocierile. Coreea, Port-Arthur și peninsula Liaotung ar trece în stăpânirea Japoniei; Vladivostocul s'ar declara port neutral, și Manciuria păna la Carbin s'ar reda Chinei. Unicul punct, care ar forma greutăță, este cestiunea despăgubirei de răsboi.

N'a trecut însă decât o zi și tot agenția »Reuter« a primit din Petersburg scirea în care se dicea, că vederile guvernului rusesc în privința păcii nu s'au schimbat de la 18 Februarie încocă, când s'a declarat, că faimile despre pace n'au nici o basă. Ambasada rusescă din Paris deminte formal faimile, că guvernul rusesc s'ar ocupa cu cestiunea păcii. Din contră *Kuropatkin* va da o luptă decisivă peste ceteva săptămâni, dispunând de 450,000 omeni la Saho. În același sens vorbesce o telegramă din Petersburg, care adaugă, că dacă Japonia va face Rusiei proponiuni serioze, guvernul rusesc se va ocupa cu ele. Atât și nimic mai mult.

Sufriția Rușilor în Port-Arthur.

Corespondentul unui diar din Buda-pesta a avut la Constantinopol convorbiri cu mai mulți ofițeri ruși, cari dimpreună cu generalul Stössel se reintorc în Rusia.

Unul din acești ofițeri i-a spus, că după capitulare Japoniei i-au tractat rău pe Ruși. El n'a fost transportat cu trenul, ci pe jos la Dalni, și nu i-au lăsat să duca nimic cu ei din Port-Arthur. Nici măcar un exemplar din diarul rusesc »Novi Kraje« nu li-ai permis să duca cu ei drept amintire. E mirare, că nu i-au lăsat vestimentele de pe noi. Dér nu ni-ili-au luat, pentru că ele erau numai sfârșit.

— Ni-au rămas în Port-Arthur mulți de imobile. Locuințele noastre erau frumos mobilate, aveam juvaeruri, bani și multe scule prețiose, cari töte ne-au rămas acolo. Nici măcar o carte, ori o scrisoare n'am putut aduce cu noi.

— Ce scîti despre pierderile Rușilor și Japonezilor?

— Ofițerii lui Nogi n-au declarat, că pierderile lor au fost de 130,000 omeni, dintre cari 60,000 morți. Pierderile noastre au fost de 25,000 omeni, socotind între acestea și pe cei 18,000 soldați răniți și bolnavi. Japonezii și-au plătit, deci, foarte scumpă victoria.

— Mai credetă să recăștiți Port-Arthur?

— Da, insă numai atunci, când Rușii vor fi erăși stăpâni pe mare, său în casul unei victorii a lui Kuropatkin.

— Si credetă într-o victorie a lui Kuropatkin?

— Credem firm! Ce privesc Port-Arthurul Japonezilor le va trebui un an întreg, până când să reconstruiesc fortificațiile distruse. Vasele aruncate în aer și scufudate de noi, nu le vor putea scăpa niciodată din fundul mării. Suntem mulțumiți cu ceea-ce am făcut.

După amiazi corespondentul a fost

primit de generalul Stössel. El i-a descris suferințele grozave, ce a avut să le indure garnizoana rusescă în tot timpul asediului de 11 luni. Capitularea cetății a provocat mai ales răvagile, ce le-a făcut scorbutul, tifosul și disenteria printre soldați. Timp de trei luni de dile soldați n'au mâncat, decât carne de cal și de caine, dăr și din același numai câte 200 grame la săptămână. Din Octombrie n'au îspravit și conserve. Port-Arthur avea aspectul unui enorm spital în ruină. Gazuri asfixiante, omeni slăbiți ca nisice umbre, 14,000 bolnavi și răniți zăcând pe străzi și în spitale, 200 ofițeri uciși, 625 răniți, magazii gole, în fiecare zi căte 4—500 răniți, lipsă de medicamente, tipete și vaete, bombardare infernală, nici somn, nici odihnă, nici hrană, nici vestimente: acăsta a fost viața noastră în Port-Arthur. Nu există condiții, care ar putea să descrie suferințele noastre....

Stössel vorbia fără iritat, și întrebându-l despre părerea ce o are asupra răsboiului, a spus: »Noi vom învinge în Manciuria. Lumea înțegă pote fi convinsă despre acăstă...«

La 22 Februarie Stössel a ajuns în portul Theodosia din Marea-Negră.

SCIRILE DILEI.

— 11 (24) Februarie.

Inaugurarea palatului mitropolit din Iași. Marti s'a făcut cu o deosebită solemnitate sfintirea nouului palat mitropolitan, situat în curtea catedralei. Clădirea este foarte frumoasă și se datorează în mare parte I. P. S. S. Mitropolitului Partenie, care puțin timp după instalarea sa ca metropolit al Moldovei, a lăsat totă măsurile pentru ridicarea unui nou palat mitropolitan, în locul vechiului palat ocupat de în veci neuitatul mitropolit Iosif Naniescu. Inaugurarea s'a făcut dinință într'un serviciu religios la mitropolie, la care a participat întregul cler ieșan, în frunte cu mitropolitul Partenie. De asemenea au asistat delegații clerului din întreaga eparchie a Moldovei, precum și un restrâns număr de reprezentanți ai autorităților și popor. După serviciul religios, înaltul Prelat urmat de cleric, autoritate, popor și corul Mitropoliei s'au șurcat în noul palat, unde s'a sfintit Paracrisul, stropindu-se cu apă sfintă totă incăperile, indeplinindu-se formalitățile inaugurației.

Curtea regală română și înmormântarea marelui duce Sergiu. D-l Rosetti Solescu, ministrul României la Petersburg, a fost însărcinat să represine pe M. S. Regele și guvernul român, la înmormântarea marelui duce Sergiu. D-l Rosetti Solescu va depune o coroană din partea M. S. Regelui și a guvernului român. Eri s'a celebrat în biserică Crețulescu din București un serviciu pentru odihna sufletului marelui duce Sergiu.

»Los von Rom«. Mișcarea inițiată înainte de cățăva ani de pangermanii din Austria n'a putut căștiga teren în masă populului, între intelectuali însă mișca-

care este situată într-un colț de stradă foarte frecventat, privind spre o mică piață. Pe căt de tipic jidovescă e întreaga înfățișare a pieții acestui oraș, pe atât de tipic-românescă este casa preotului român din Sighet. Casa însăși e ca un palat, cu etaj, având în parter mai multe localuri pentru comerciu, ocupate töte de jidani. Însă zidirea ei se datorează unui acord cu acești comercianți, cari au dat capitalul necesar drept avans de chirie pe cățăva ani. Etagul întreg îl ocupă locuința vicarului, o locuință frumosă cu o înfățișare tipică-românescă. Covorele cele frumosă românești — o specialitate a Marămușenilor — atrag atenția dela prima privire și dau locuinței largă și luminosă un aer călduros, cu care armoniază asa de perfect ospitalitatea domnului vicar ca și a prea stimatei sale dômne. În curte — lângă casa vicarială — este școala românescă vicarială și locuința învățătorului. Trecând pe dinaintea școalei printre mică grădină, ajungî érăși într-o curte largă în mijlocul căreia se ridică falnică o biserică nouă în stil gotic, frumosă și în afară și înălțuntru, cum puține biserici am văzut pe la noi. Este biserică românescă în care vicarul Tit Budu jertfesce lui Dumnezeu în fiecare zi și predica poporului său cre-

dincios, care-l și iubesce ca pe un adevărat părinte. Aci e centrul vieții românești din Sighet. Aci lângă biserică a mai rămas ceva din viața frumosă românescă a ore-când falnicilor boieri români din Maramureș. Mai este în Sighet încă o instituție românescă: un internat de băieți; — sunt cățăva advocați români, bărbați de frunte și mai ales este aci distinsul Roman Dr. Ioan Mihalyi, fratele metropolitanului de la Blașiu, protofiscul comitatului — Familia numărătoare a lui Ioan Mihalyi este pătrunsă de spirit românesc; ér suflul acestui bărbat reprezintă cultura și literatura română în aceste părți.

Din Sighet am făcut excursiuni în mai multe părți. Décă trecă Tisa, ce curge pe lângă acăstă capitală a Maramureșei, a-jungî îndată la Slatina. Aci își dörme somnul de veci, la umbra bisericii mărețe ridicate pe cheltuiala sa, bunul episcop Pavel de la Oradea-mare, care a fost cândva parochul acestei comune. Biserica, devenită istorică, este una din cele mai frumosă biserici românești și are o poziție impunătoare pe un platou înalt, pe sub care nu depare șerpesc undele cristaline ale Tisei. În apropiere — spre Sighet — e o curte domnescă, proprietatea lui Mihai Pavel iunior, nepotul episcopului.

Peste Tisa se întinde mai multe moșii românești în jurul comunei Sarasău, proprietăți ale familiei Petru Mihalyi, frațele mai mari ale metropolitanului, și ale familiei Basil Jurca, asemenea o casă adevărată românescă. Dincolo de Slatina se întinde îndată moșia episcopului Pavel cu vestitul stabiliment de băi numit »Pavel fürdő«, în care bunul episcop a investit pote mai mult de un milion, făcând un mic paradis în jurul unui șisor cu apă sărat, din care se alimenteză băile. Pe un platou închis, său mai bine învelit cu un larg brâu de tineră pădure de fag, a făcut harnicul episcop să răsară o multime de vîle, care de care mai frumosă, mai idilică, cari constituiesc un original orășel de vară, o mică Sinaie liniștită, unde și plăcea să petrecă în retragere, spre a-și restaura puterile slăbite tot-dăuna când nu petrecdea la Sâlăna de Vale, sălbaticul cuiub de vieță dătător din mijlocul codrilor de Brad ai Bihorului. Va să dică, jur împrejur tot moșii și curții mari românești printre cari valurile Tisei fac hotarul. Dér mai este încă mult pămînt și dincolo de Tisa, care s'ar putea să fie un colț românesc, căci de aici încoară urmăză Apșa de Jos și Apșa de mijloc, — mari comune românești — apoi Biserica-albă și altele. În Apșa de mijloc

am cunoscut o venerabilă figură de preot românesc, pe veteranul protopop Lazar, care mi-a arătat un steag ce se păstrează la biserică, ca o scumpă relichie, pentru că sub el au luptat Români »pentru libertate« sub conducerea lui Rákoczy. Stéglul, de mărimea unui prapor mai mic, e zugrăvit pe pânză grăsă, ca și cerat, având câmp albastroz, în colțuri căte o rupe roșie și pe la mijloc în semicerc inscripția cu litere de aur, în semicerc: »pro libertate«. — Din acestea putem vedea, că e greșită opinia publică românescă, care în ce privește cunoștințele geografice, ține că Tisa este extrema limită spre Apus a elementului românesc, pentru că etă și acum mai avem vre-o 7—8 sate dincolo de Tisa, ér înainte cu vre-o căteva sute de ani am avut — de sigur — de vre-o șece ori atâtea. Tot dincolo de Tisa este și mănăstirea Peri, care ore-când era un lăcaș de viață bisericesc românesc, pe cînd astăzi dăr și pomenirea i-s-a perdit între Români. Înseși șvorile Tisei, Tisa albă și negră, pornesc de pe locuri, pe cari străbunii noștri și-au imprimat urmele, ce au rămas păna în qilele noastre în forma unor numiri topomimice.

(Va urma).

rea cucerescă în continuu teren. Așa se scrie din Viena, că în biserică luterană de-acolo 47 de studenți, membri ai diferitelor corporații studentesce, au trecut de la religiunea catolică la protestantism. Unul a întinut o cuvântare în numele tuturor, asigurând pe pastorul luteran, că de-acum înainte vor fi credincioși ai bisericii luterane spre binele poporului german. Pastorul le-a răspuns într-un discurs potrivit și dând mâna cu toții i-a declarat primii în sinul bisericii luterane. Săra a fost banchet.

Spargere. Indrăsněla spărgătorilor, cari în timpul din urmă și-au ales centrul orașului Brașov drept câmp de operație, este ne mai pomenită. Eri năpte au intrat pe ferestre din curte în biroul firmei *Draudt și Schwarz*, str. Vămii, și s-au încercat a sparge cassa de fier, însă fără rezultat. Eri diminată a venit la fața locului d-l căpitan de poliție Farkas și vice-căpitanul Gencsy și au început cercetările. Ar fi de dorit, ca aceste cercetări să aibă rezultatul pe care l-au avut cele pornite în potriva spărgătorilor de la giuvaergiul Orehowski, cari, precum se scie au fost cu toții prinși.

Cum a fost primit la Petersburg printul prusian. »Tägliche Rundschau« publică relația pe care printul Frideric Leopold de Hohenzollern, care s'a intors de la Petersburg, a dat-o împăratului Wilhelm. Printul Frideric era să se ducă la marele duce Boris când a aflat de la servitor, că se comisese un atentat la Moscova contra marelui duce Sergiu. Marele duce Boris i-a confirmat scirea. Printul Frideric a trimis pe adjutanțul său, ca să prezinte Tarului condolențe și să-i spună, că i-se părea neoportun să se ducă în acea sără la prânzul la care fusese invitat. Cu toate astea Tarul l'a rugat, ca să fie neapărat. La masă erau săse tacămuri. Tarina nu s'a arătat. Tarul era fără indurerat, însă admirabil de liniștit. El s'a întreținut cu cei prezenți asupra cestiunilor dilei.

De la Academia Română. Astădă Viineri la ora 1 și jumătate p. m. Academia română va fi într-o ședință publică, în care d-l Dr. G. Marinescu va ceti comunicarea: »Scierea, turbările ei și grafologia».

Banca Națională a României va fi înființată în cursul acestui an patru agenții nouă, între cari una în Tecuci și alta la Slatina, unde s-au și cumpărat localurile necesare.

Distingerea unui macedonean. D-l Tase G. Dabo, librar din Constanța, român macedonean și apără luptător pentru cauza națională, a fost decorat cu ordinul »Coroana Românească». Insignile i-au fost înaintate de însuși d-l Al. Em. Lahovari, ministru României la Constantinopol, cu ocazia trecerii sale prin acest oraș.

Capela românescă din Monastir. De la deschiderea capelei române din Monastir — scrie »Românul de la Pind« — se slujesc regulat sfânta liturghie. Slujba aceasta va continua neîntreruptă în timp de 40 zile, pentru că așa e obiceul la deschiderea ori-cărei biserică nouă. După terminarea slujbei diilnic se continuă cu lucrările interioare, cari constau în aranjarea definitivă a templului și construirea deasupra și de jur împrejurul celor 3 păreți a zidurilor așa qise tribune femeiesc, adică a tribunei unde trebuie să stea femeile, de oarece la bisericile dăci este obiceul, ca bărbatii să stea separat și femeile separat. Dumineca trecută s'a făcut primul botez românesc în Bitolia.

O întrebare naivă. »Br. L.« luând nota de cei 10 studenți în teologie originari din Transilvania și Bănat, cari sunt înscriși la facultatea din Cernăuți, face următoarea întrebare naivă: »Ore aceştia totuși se vor face preotii români în Bucovina? — Se nu scie d-lor, că în Austro-Ungaria singura universitate cu facultate de teologie ortodoxă este cea din Cernăuți?...»

Cununie. D-l Gherghe Tohatan abs. în teol. și va serba cununia religiosă cu d-sora Silvia Breban la 2 Martie n. în bis. gr. cat. din Cecărău (Sătmăra).

— D-l Teofil Bocș, abs. în teol. și d-sora Lucreția Centea la 5 Martie n. în bis. gr. c. din Căpâlnea (Soln. Dobâca).

— D-l A. O. Ioancio și d-sora Marița Manu la 26 Februarie n. în biserică g. cat. din Sân-Martin de Câmpie.

— Alex. Csákai abs. în teol. cu d-sora Gabriela Top la 5 Martie în biserică din Groș (Soln. Dobâca).

Sarafoff în Macedonia în fruntea bandelor. După informații sosite la Sofia, trupele turcescă care se află în Macedonia ocupă în acest moment 350 de puncte strategice din acea provincie, în scop d'a impiedica mișcările bandelor. Din acăstă cauză

Sarafoff pregătesc acum un plan special pentru primăvară. În Macedonia lipsesc acum un cap suprem al bandelor. Drept aceea Sarafoff declară, că se va duce în curând în Macedonia.

Alegerea de la Ceh. În numărul de eri (32) al foilei noastre, s'a stresurat o erore în articolașul privitor la alegerea de la Cehul-Silvanie, pe care ne grăbim a o rectifică. Prin omisiunea unui *nu* se conturbă cu totul înțelesul frasei din rîndurile 4 și 5, cari sunt ase ceti corect: »Br. Bornevissa a fost ales la Ceh, însă nu cu drept și legături»...

Nou avocat. D-l Dr. Danilă Saabu anunță, că și-a deschis cancelarie de avocat în Blașiu.

Hoit otrăvit. Din partea căpitanului de poliție din Brașov se face cunoscut prin placate, că în valea Răcădăului s'a expus un hoit de cal otrăvit cu scop de a puști fiarele sălbatică. Din cauza aceasta este interzisă sub pedepsă a umbra în acea parte a locului.

Cântăreța Prevostii. Cea mai mare, cea mai sărbătorită cântăreță a dilelor noștri va da la Teatrul Național din București, o serie de 4 reprezentări. Cântăreța Prevostii pentru talentu-i extraordinar a fost decorată de împăratul Austriei, al Germaniei și de regale Italiei. Despre dânsa împăratul Wilhelm I a dispus: »Franceschini *Prevostii ist die beste Traviata der Welt*». Celebra cântăreță va canta în operele: *Traviata, Lucia, Barbierul și Carmen*.

Mulțumită publică. Nefind în stare să răspunde deosebit tuturor acelora, cari au căutat să ne consoleze prin telegramă și scrisori, precum și acelora, cari au luat parte la înmormântarea neuitării și scumpiei noastre mame, văd. *Iustina Gull* născ. *Ungur*, și rugăm pe acăstă cale, să primimăresc expresiunea recunoștinței și a mulțumirilor noastre celor mai căldurose. *Jalnica familie*.

Industriași brașoveni la Sibiu. Magistratul orașului Brașov făcuse propunerea în adunarea reprezentanței ce s'a întinut la 15 i. c. n. ca să se trimită 20 de industriași la Sibiu pentru studierea motorelor electrice. După cum afișează delegații vor fi aleși în proporția următoare: 10 Sași, 5 Români și 5 Unguri. Afară de această insă vor putea să ia parte la această călătorie și alți industriași, pe cheltuiala lor proprii.

Tinerimea română din Sibiu invită la petrecerea cu dans ce se va aranja în sala »Unicum«, la 2 Martie 1905 st. n. Intrarea de familie 6 cor., de persoană 3 cor. logic 10 cor. *Comitetul aranjator*.

Promotioane sub auspicii. Foile din Viena aduc scirea, că în curând se va promova la universitatea de acolo la gradul de doctor în filosofie o *studentă*, care îndeplinește toate condițiunile spre a fi părtășătoare acestei distincții. Aceasta ar fi prima casal unei promotiuni *sub auspicii* a unei studente.

Canalul Panama. Lucrările pentru deschiderea canalului Panama progresă atât de repede, încât după raportul ministrului plenipotențiar american din Panama, ele se vor termina cu siguranță cel mult până la sfîrșitul anului 1914. De atunci încolo se va deschide pe traseu America de nord o eră de prosperitate extraordinară.

Pentru cantina poporălă întreținută de »Crucea Roșie« au contribuit d-l deputat dietet Dr. Karl Lurtz, 10 corone, d-na Klein Samuel 8 l. linte, d-na lulie Arzt 5 kg. orez, 5 l. meiū, d-na Horger 10 kg. făină, 5 kg. arăpăcas, d-na Iosefine Mandel 3 pâni. Contribuții generoase primesc cu mulțumire d-na Frieda Schnell.

Cât produc mărcile poștale. Anglia a incasat în anul 1903 numai de la mărcile poștale 105.000.000. Rusia 41 de milioane, Franța 66, Germania 62, Spania 15, Austro-Ungaria 14, Belgia 13, Elveția 3. Statele Unite au avut însă un deficit de 13 milioane.

De la magistrat. Socotela cassei orfanelor împreună cu bilanțul anului 1904 sunt depuse la scaunul orfanal orășenesc și în decurs de 15 zile, de la 1 Martie până inclusiv 15 Martie a. c. în orele a. m. le pôte, ceti orfeline. Eventuale observări și reclamații contra societății sunt de ase înaintate subscrizitorii magistrat în resimțul de mai sus. Brasov, în 22 Februarie 1905. *Magistratul orășenesc*.

NECROLOG. Iustina Serban născ. Roman, în numele său, al fiilor Mihai, Florica, George și al numărăselor sale rudeni, face cunoscută trecerea din viață a iubitului său soț *Mihai Serban* jude reg. în pensie, care după lungi și grele suferințe astăzi la 1³/4, ore p. m., în etate de 67 ani și în al 19-lea an al căsătoriei împărtășit de sfintele Taine, și-a dat nobilul său suflă în mâna Creatorului. Rămășițele pământesc se vor transporta spre vecinătatea odihnii Joii, în 10/23 Februarie, la orele 4 p. m. în cimitirul bisericii gr. or. rom. din Nădlac. Fie-i țărăna ușoră! Seghedin, în 8/21 Februarie 1905.

Moscova, 23 Februarie. Azi s'a făcut înmormântarea marelui duce Sergiu. La înmormântare au participat numeroase delegații ale instituțiilor publice și școlelor.

Diverse.

Sultanul și scămaroul. — Vestitul scămar Bellachini, în călătoria sa a ajuns la Maroco. A dat aci căteva reprezentări. Îl lauda lumea mult, pentru felul cum șcia să-i înșele privirea, să-i mintă ochii. A audiat despre comediiile lui și Sultanul, și l'a poftit la palat să se producă și acolo. S'a dus. Sultanul i-a plăcut tare de „minunile“ ce le făcea, Bellachini se hotără să-i încheie producțiiile cu un lucru din cele mai minunate. Aduse drept aceea doi porumbi, vii unul alb și unul negru. Tânărul gătul la amindoi porumbii înaintea ochilor Sultanului. Când porumbii zăcea morti, cu capurile depărtate de trupuri, panglicarul luă în mâna cele două păsări și puse capul cel alb la porumbelul cel negru, și lipi și suflă asupra lui; apoi capul cel negru la porumbelul cel alb totașa. Acoperi porumbii cu o năframă și când luă năframa de pe ei, porumbii stăruau voioși care încotro, cu capurile schimbăte, dărăca și cum nu li s-ar fi întâmplat nimic.

Sultanul minunea astăzi și plăcute mult. Iști aduse drept aceeaia doi sclavi și spuse lui Bellachini, ca să facă acum același lucru cu sclavii lui ăsta să le schimbe capurile! Comediașul firesc se speriat grozav de cererea puternicului domnitor. Ce să facă? Să o respingă nu poate, căci se temea, că Sultanul veșend, că nu poate așa ceva, il pote impinge pe el în primejdia tăierii capului! Il fulgeră însă prin minte o idee. Si fă măntuit prin ea. Dîse, că el ar face bucuros și lucrul acesta, dără mașinile însă pregătite numai pentru porumbii și ca să le preșteze, să se potrivească și la ómeni, i-ar trebui timp de două săptămâni.

— Nu-i nimic, disse Sultanul. Aștept două săptămâni! Si până atunci d-ta vei fi șopele palatului meu.

Bellachini mulțumi din inimă de bunăvoie, ba se mulțumi și de prețiosele daruri ce era să capete (de mai aștepta după ele) și se scoapă dicând, că are ceva de cumpărat în oraș.

Sultanul ii dăte voie să mărgăsească cumpere ce-i lipsesc. Er el cum se văd la larg, o sterse pe icel încolo! Peste două zile nici urma lui nu mai era păcoalo, er cei doi sclavi au rămas cu capurile la locurile lor!

Proprietar: Dr. Aurel Mureșanu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Banca Națională a României.

1904	Situație sumară	1905
7 Februarie	29 Ianuarie 5 Februarie	
	Activ	
101.367.863	(71.227.863 Reserva metalică aur 49.256.418)	70.192.863
3.149.376	(30.140.000 Trate 20.110.000)	69.366.418
42.680.249	Argint și diverse monete	3.424.480
9.539.237	Portofoliu român și străin	37.139.828
11.990.980	(* Impr. contra ef. publice 6.342.300)	33.393.409
18.839.240	(. in cont curent 3.042.397)	9.463.730
1.732.546	Fonduri publice	9.384.697
5.567.480	Efectele fondului de rezervă	11.999.940
568.049	amortisarea imob. și material	14.731.258
212.442	Imobili	1.704.546
82.470.000	Mobilier și Mașini de Imprimerie	5.638.889
17.499.160	Cheltuieli de Administrație	568.551
290.625.622	Depozite libere	196.016
	Compturi curinți	82.954.385
	Compturi de valori	23.865.536
		17.138.229
		15.943.976
	Pasiv	
12.000.000	Capital	12.000.000
18.209.715	Fond de rezervă	19.546.217
2.740.900	Fondul amortisării imobilelor și material	2.923.784
172.573.860	Bilete de Bancă în circulație	161.420.770
213.367	Profituri și pierderi	158.444.520
82.470.000	Dobândă și beneficii diverse	173.095
2.417.780	Depozite de retragere	213.840
290.625.622	Compturi curinți	82.954.385
		83.055.410
		279.018.251
		276.183.771
	*) Scoutul 5%, Dobândă 6%	

